

THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI GIẢNG DẠY HỌC PHẦN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KIÊN GIANG

● **LÂM ĐÔNG HỒ**

TÓM TẮT:

Bài báo công bố kết quả nghiên cứu thực trạng giảng dạy của đội ngũ giảng viên Trường Đại học Kiên Giang (ĐHKG) về học phần giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN). Trên cơ sở những bất cập còn tồn tại, tác giả đề xuất một số giải pháp đổi mới cụ thể đối với Nhà trường, giảng viên và sinh viên nhằm khắc phục hạn chế và nâng cao chất lượng giảng dạy học phần GDQP&AN tại Trường ĐHKG trong thời gian tới.

Từ khóa: đổi mới giảng dạy, chất lượng, học phần Giáo dục quốc phòng và an ninh.

1. Đặt vấn đề

Kiên Giang có đường biên giới trên bộ dài gần 60 km tiếp giáp với Cam-pu-chia, vùng biển rộng trên 63.000 km² tiếp giáp vịnh Thái Lan, trên 140 đảo lớn, nhỏ và hai huyện đảo (Phú Quốc, Kiên Hải); là địa phương giàu tiềm năng để thu hút đầu tư, phát triển kinh tế - xã hội, địa bàn quan trọng trong thế trận phòng thủ trên hướng Tây Nam của Tổ quốc. Nhận thức rõ tầm quan trọng đó, những năm qua, các trường cao đẳng và đại học tại tỉnh Kiên Giang cùng với lượng vũ trang Kiên Giang rất quan tâm đến công tác GDQP&AN, luôn phát huy vai trò nòng cốt trong tham mưu cho cấp ủy, chính quyền và cùng với các ban, ngành, đoàn thể, nhân dân trong Tỉnh tập trung xây dựng nền

quốc phòng toàn dân vững mạnh; trong đó, đặc biệt chú trọng công tác GDQP&AN.

GDQP&AN là nhân tố quan trọng để đánh giá phẩm chất đạo đức của sinh viên, đồng thời củng cố và bảo vệ vững chắc an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tăng cường sự đoàn kết trong nhà trường, giữa sinh viên với sinh viên, giữa người với người và với các mối quan hệ xã hội khác, gắn kết tinh thần dân tộc và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân. Vì vậy, việc nghiên cứu thực trạng giảng dạy của đội ngũ giảng viên Trường ĐHKG về học phần GDQP&AN, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy học phần GDQP&AN tại Trường ĐHKG là yêu cầu mang tính cấp thiết hiện nay.

2. Thực trạng giảng dạy học phần giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Kiên Giang

2.1. Công tác giảng dạy học phần giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Kiên Giang

Thực hiện theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, môn học GDQP&AN bao gồm 4 học phần yêu cầu sinh viên (SV) phải rèn luyện, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng, thái độ và tuân thủ quy chế học tập tại Nhà trường. Ngoài ra, môn học còn giúp SV rèn luyện phẩm chất, bản lĩnh chính trị vững vàng, vun đắp tinh thần yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; xây dựng tác phong nhanh nhẹn, hình thành nếp sống có kỷ luật trong sinh hoạt tập thể, ý thức cộng đồng.

Nhà trường có bộ môn Giáo dục thể chất - Giáo dục quốc phòng và an ninh đáp ứng quy mô 5.000 sinh viên/năm; mặt bằng, sân tập, thao trường rộng rãi, thuận lợi cho việc học tập, giảng dạy bộ môn Giáo dục thể chất - Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Hiện tại, giảng viên cơ hữu GDQP&AN là 4 giảng viên, có trình độ Thạc sỹ và Cử nhân GDQP&AN [1].

Hiện nay Trường Đại học Kiên Giang đã tạo được môi trường học tập, rèn luyện tốt, 100% sinh viên khi học tập Bộ môn Giáo dục quốc phòng và an ninh được ăn, ở, sinh hoạt tập trung, được tổ chức thành đơn vị từ tiểu đội đến đại đội, có nội quy, quy định trong học tập, sinh hoạt. Mọi hoạt động học tập, sinh hoạt, đều tuân thủ theo các quy định nghiêm ngặt của quân đội. Ngoài giờ học tập, sinh viên, học viên được tham gia các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao và giao lưu hiểu biết lẫn nhau, xây dựng tập thể có kỷ luật, kỷ cương, đoàn kết tương trợ lẫn nhau, qua đó xây dựng ý thức cộng đồng cho người học, tạo cho sinh viên nếp sống có kỷ luật, ngăn nắp, nhanh nhẹn, hoạt bát.

2.2. Thực trạng việc dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Kiên Giang

- Về cơ sở vật chất: điều kiện về thao trường, sân bãi tập luyện, trang thiết bị dụng cụ còn chưa

đủ nên rất khó khăn cho việc đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) đối với học phần GDQP&AN theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

- Chương trình giảng dạy bộ môn GDQP&AN: trước đây, mục tiêu kiến thức là quan trọng nhất. Xuất phát từ mục tiêu đó, giảng viên khi lên lớp đã giảng giải, phân tích các động tác một cách tỉ mỉ. Điều này rất cần thiết, nhưng vì sử dụng thời gian quá nhiều để giảng giải, phân tích nên SV không có nhiều thời gian để luyện tập, mà khi đã luyện tập ít dẫn đến việc hình thành kỹ thuật, rèn luyện kỹ năng, rèn luyện thể lực cũng chưa đạt yêu cầu.

- Trong quá trình lên lớp: vẫn còn giảng viên thực hiện các bước lên lớp một cách cứng nhắc, tuần tự đi từ bước này sang bước khác, làm cho giờ học nhàm chán, nặng nề. Chưa kết hợp và giải quyết hài hòa giữa các bước lên lớp.

- Các hình thức lên lớp: còn đơn điệu, phần lớn giảng viên chỉ sử dụng phương pháp dòng chảy.

- Khâu tổ chức chưa tính toán hết: nên trong giờ học mất nhiều thời gian tập hợp cũng như luân chuyển đội hình làm ảnh hưởng không nhỏ đến thời gian luyện tập của SV.

- Công cụ hỗ trợ giảng dạy: chưa tận dụng hết những dụng cụ và điều kiện sân tập để tổ chức cho SV luyện tập [1].

- Phần lớn SV chưa thấy rõ tầm quan trọng của việc học môn học GDQP&AN: Với những hiện trạng trên, làm cho chất lượng giờ dạy chưa thật đạt yêu cầu. Thực tế và mục tiêu còn có một khoảng cách cần được khắc phục nhằm thực hiện có chất lượng mục tiêu rèn luyện kỹ năng và rèn luyện thể lực, góp phần nâng cao sức khỏe cho SV.

2.2.1. Thực trạng nhận thức của sinh viên về việc học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Nhận thức của SV về tầm quan trọng môn học đối với bản thân, đối với xã hội chưa cao, biểu hiện bởi việc SV không quan tâm đến những nội dung mà môn học truyền đạt, không tập trung

nghe giảng, không lấy mục tiêu học tập để nâng cao kiến thức, nâng cao hiểu biết làm trọng tâm; có những bình luận, ý kiến không nên để môn học là học phần bắt buộc mà nên đưa vào các học phần tự chọn, xem việc học tập môn GDQP&AN không có ý nghĩa, không giúp ích gì cho bản thân trong quá trình lập nghiệp sau này. Cho nên, từ nhận thức không thấu đáo dẫn đến hành động không đúng trong quá trình học tập của SV.

Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng, trách nhiệm đối với môn học cũng như giúp SV thấy những lợi ích mà môn học đem lại là việc làm rất quan trọng, đây là bước đầu tiên cần phải thực hiện nếu muốn chất lượng dạy và học được nâng cao. Nhận thức có thông suốt, đúng đắn sẽ hướng hành động đúng mục tiêu vì nhận thức là một trong những yếu tố có tác động đến hành vi cá

2.2.2. Thực trạng phương pháp học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Phương pháp học tập của mỗi SV có ý nghĩa quan trọng vào việc hình thành, ghi nhớ kiến thức hay hiệu quả học tập nói chung. Qua quan sát, nghiên cứu các phương pháp học tập môn GDQP&AN của SV tại Trường Đại học Kiên Giang, nhóm nghiên cứu nhận thấy, do nhận thức của SV đối với môn học chưa cao dẫn đến phương pháp học tập của SV còn kém hiệu quả, một bộ phận SV vẫn thờ ơ trong việc nghe giảng trên lý thuyết hay ngoài bãi tập thực hành, không tích cực ghi chép, đọc sách tra cứu tài liệu, ý thức làm việc nhóm trong các buổi thảo luận chưa sôi nổi. Điều này đã ảnh hưởng không nhỏ đến phương pháp tổ chức học tập môn GDQP&AN của SV [2]. (Bảng 1)

Bảng 1. Kết quả khảo sát phương pháp học tập môn học GDQP&AN của SV

TT	Phương pháp học tập	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Không thường xuyên	ĐTB	TB
1	Nghe giảng và ghi lại những gì giảng viên đọc chậm	23	36	41	1,82	4
2	Nghe giảng và ghi theo ý hiểu của mình	30	38	32	1,98	1
3	Đọc sách, tra cứu tài liệu để bổ sung bài học	27	40	33	1,94	2
3	Thực hành đầy đủ các kĩ năng thao trường	25	35	40	1,85	3
4	Tích cực trong các buổi thảo luận, thực hành	20	35	45	1,75	5

Ghi chú: ĐTB: Điểm trung bình; TB: Thứ bậc; Thường xuyên: 3 điểm, Thỉnh thoảng: 2 điểm, Không thường xuyên: 1 điểm

nhân. Hay nói một cách cụ thể, chỉ SV mới có thể nhận ra việc học tập môn GDQP&AN là trách nhiệm của mình, học để nâng cao và mở mang tri thức, nội dung môn học với nhiều kiến thức thuộc nhiều lĩnh vực và các giá trị trong môn học đều có thể ứng dụng vào thực tế. Có như vậy SV mới có cái nhìn thấu đáo, xem việc học tập môn GDQP&AN như một điều kiện cần bổ sung tri thức khoa học và xã hội. Từ đó SV nhận thức công việc học tập và nghiên cứu là nhiệm vụ quan trọng cần phải thực hiện.

Kết quả khảo sát cho thấy, phương pháp SV thường sử dụng khi học là “Nghe giảng và ghi theo ý hiểu của mình” có ĐTB = 1,98 có vị trí cao nhất, sau đó là “Đọc sách, tra cứu tài liệu để bổ sung bài học” có ĐTB = 1,94.

2.2.3. Thực trạng kết quả học tập Giáo dục Quốc phòng và An ninh của sinh viên ở Trường Đại học Kiên Giang

Kết quả khảo sát thực tế cho thấy, sau khi học xong môn học GDQP&AN, SV hiểu và nắm được những nội dung cơ bản về Đường lối quốc phòng

Bảng 2. Khảo sát kết quả học tập môn GDQP&AN của SV từ năm học 2018-2029 đến năm học 2022-2023

TT	Năm học	Tổng số	Kết quả				
			Xuất sắc	Giỏi	Khá	TB khá	Trung bình
1	2018-2019	1496	10	301	176	252	147
			≈ 0,7 %	≈ 20,2 %	≈ 52,5 %	≈ 52,5 %	≈ 9,8 %
2	2019-2020	1365	22	427	1163	577	176
			≈ 0,9%	≈ 18,1 %	≈ 49,2 %	≈ 24,4 %	≈ 7,4 %
3	2020-2021	1573	33	339	970	286	15
			≈ 1,9%	≈ 19,1%	≈ 54,7%	≈ 16,1%	≈ 8,2%
4	2021-2022	1545	42	563	738	152	120
			≈ 4,4%	≈ 34,2%	≈ 44,9%	≈ 9,2%	≈ 7,3%
5	2022-2023	1601	47	304	449	110	679
			≈ 4,7%	≈ 30,4%	≈ 44,9%	≈ 11%	≈ 8,2%
Tổng		7.580	184	1934	3706	1377	679
			≈ 2,2%	≈ 23,4%	≈ 44,8%	≈ 16,6%	≈ 8,2%

và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam, Công tác quốc phòng và an ninh, Quân sự chung, Kỹ thuật chiến đấu bộ binh và chiến thuật thuật; nhận thức được âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, về phòng chống chiến lược “diễn biến hòa bình”, “bạo loạn lật đổ” của các thế lực thù địch; đấu tranh chống lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo chống phá cách mạng Việt Nam [3]. (Bảng 2)

3. Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy học phần giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Kiên Giang

Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng giảng dạy học phần GDQP&AN tại Trường Đại học Kiên Giang, tác giả đề xuất một số giải pháp cụ thể, nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy học phần GDQP&AN tại Trường trong thời gian tới.

3.1. Giải pháp đối với Nhà trường

Một là, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên đây vừa là mục tiêu, vừa là yếu tố quan trọng, quyết định chất lượng giảng dạy của

Nhà trường cả trước mắt và lâu dài. Đẩy mạnh đổi mới phương pháp giảng dạy, kiểm tra đánh giá theo hướng thiết thực, hiệu quả, phù hợp với đối tượng SV.

Hai là, về nội dung, chương trình Nhà trường chủ động biên soạn đề cương, bài giảng, sắp xếp nội dung hợp lý. Biên soạn giáo án cần chú ý vấn đề liên hệ thực tiễn, kiến thức mà người học cần vận dụng vào các bài giảng của mình. Về phần thực hành, cần hướng dẫn giảng dạy các bài cụ thể ở bậc học cụ thể, để khi SV ra trường vận dụng sát với thực tiễn nhiệm vụ của mình vào nơi đang công tác.

Ba là, về cơ sở vật chất. Cần đẩy mạnh đầu tư cơ sở vật chất, từng bước hiện đại hóa trang thiết bị dạy - học. Đặc biệt, nâng cao chất lượng phục vụ các bếp ăn đảm bảo vệ sinh, chất lượng và y tế Nhà trường đảm bảo khám việc chữa bệnh cho SV có một sức khỏe tốt để học tập.

Bốn là, về tổ chức quản lý và đào tạo Nhà trường. Cần ban hành quy chế quản lý đối tượng đào tạo SV GDQP&AN cụ thể kịp thời, đảm bảo

tính nghiêm minh kỷ luật của Nhà trường. Kịp thời biểu dương, khen thưởng những tập thể, cá nhân có thành tích trong học tập, rèn luyện, tạo không khí dân chủ, thân thiện, khơi dậy tính tích cực của người học.

Năm là, các cấp lãnh đạo cần quan tâm, đầu tư hơn nữa đối với bộ môn GDQP&AN. Tăng cường đầu tư sân bãi, trang thiết bị cho bộ môn. Đây là một khâu rất quan trọng không thể thiếu trong quá trình đổi mới PPDH [4].

3.2. Giải pháp đối với giảng viên

- Thường xuyên học tập, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ, nghiệp vụ đáp ứng mọi yêu cầu đòi hỏi của việc đổi mới PPDH, nâng cao chất lượng giảng dạy học phần GDQP&AN. Phải dự giờ, trao đổi kinh nghiệm, tham khảo các bài giảng mẫu để rút kinh nghiệm nâng cao nghiệp vụ sư phạm.

- Khi lên lớp giảng dạy cần cập nhật thêm thông tin mới về QPAN để giảng dạy cho sinh viên hiểu biết thêm về tình hình trong nước, khu vực và trên thế giới. Nâng cao chất lượng soạn bài giảng. Giọng nói, mệnh lệnh điều hành luyện tập phải rõ ràng, mạch lạc, nhanh gọn. Trang phục, tác phong nghiêm túc, mô phạm.

- Giảng viên cần phải nghiên cứu khoa học, tham gia hội thảo khoa học, hướng dẫn cho sinh viên báo cáo chuyên đề về QPAN, giúp cho giảng viên nâng cao trình độ chuyên môn và kỹ năng trong giảng dạy, qua đó giúp cho sinh viên có niềm say mê học tập đối với học phần GDQPAN tại Nhà trường.

3.3. Giải pháp đối với sinh viên

- Phải xác định được tầm quan trọng của môn

học Giáo dục quốc phòng và an ninh có vị trí quan trọng thuộc chương trình giáo dục, đào tạo của hệ thống giáo dục quốc dân, có ý nghĩa đặc biệt trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Phải phát huy tính tự giác tích cực trong học tập, phát huy năng lực cá nhân trong hoạt động thể dục thể thao (TDTT), trong tự nghiên cứu, tự luyện tập thêm ở nhà...

- Trau dồi và nâng cao ý thức, lối sống và trách nhiệm với gia đình và bản thân. Học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh về sự nghiệp của thanh niên Việt Nam.

- Học tập tốt để tạo nên những nền móng vững chắc cho những nghiên cứu cũng như sáng kiến cho sự phát triển của đất nước. Chấp hành nghiêm chỉnh những nội quy, quy định của Nhà trường trong lĩnh vực học tập, sinh hoạt tập thể [5].

4. Kết luận

Nâng cao chất lượng giảng dạy học phần GDQP&AN cho SV tại Trường Đại học Kiên Giang hiện nay là yêu cầu khách quan, mang tính cấp thiết và có một vai trò và ý nghĩa rất to lớn trong việc giáo dục và nâng cao ý thức, phẩm chất đạo đức cho sinh viên - thế hệ trẻ, chủ nhân tương lai của đất nước. Trong điều kiện đất nước hội nhập và phát triển, việc nâng cao ý thức, trách nhiệm và hiểu biết về kiến thức quốc phòng và an ninh là một nhiệm vụ thiết thực hơn bao giờ hết. Nó sẽ giúp cho khối đại đoàn kết toàn dân và sức mạnh dân tộc không ngừng được củng cố và lớn mạnh, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Nguyễn Văn Phúc (2021). Nâng cao chất lượng giáo viên Giáo dục quốc phòng an ninh giai đoạn 2021-2025 và các năm tiếp theo. Tạp chí Giáo dục quốc phòng an ninh, 02/04/2021.
2. Lê Hồng Thái (2001). Phương hướng vận dụng hệ phương pháp dạy học phát huy tính tích cực nhận thức của học viên đại học quân sự. Luận án tiến sĩ Giáo dục học. Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.
3. Đặng Đức Thắng (2003). Lý luận dạy học ở đại học quân sự. Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

4. Nguyễn Chính Trung và Phạm Văn Lâm (2007). Những vấn đề cơ bản về phương pháp dạy học trong nhà trường quân đội. Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

5. Thủ tướng Chính phủ (2012). Chiến lược Phát triển giáo dục 2010 - 2020. (Ban hành kèm theo Quyết định số 711/QĐ-TTg ngày 13 tháng 6 năm 2012 của Thủ tướng Chính phủ).

Ngày nhận bài: 2/6/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 18/6/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 5/7/2023

Thông tin tác giả:

ThS. LÂM ĐÔNG HỒ

Trường Đại học Kiên Giang

**CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS
FOR IMPROVING THE TEACHING QUALITY OF DEFENSE
AND SECURITY EDUCATION COURSES
AT KIEN GIANG UNIVERSITY**

● Master. **LAM DONG HO**
Kien Giang University

ABSTRACT:

This study assesses the current teaching defense and security education situation at Kien Giang University. By analyzing the existing shortcomings, some specific innovative solutions are proposed to help Kien Giang University, lecturers, and students overcome limitations and improve the teaching quality of defense and security education courses in the coming time.

Keywords: teaching innovation, quality, defense and security education courses.